

COMPETENTIEPROFIEL

Korsakovmedewerker

Het Competentieprofiel Korsakovmedewerker is een product van het Korsakov Kenniscentrum, het kennisnetwerk van zorgorganisaties die gespecialiseerd zijn in de zorg voor en behandeling van mensen met het syndroom van Korsakov.

Overnemen van inhoud, geheel of gedeeltelijk, is toegestaan mits met bronvermelding.

Copyright
© December 2025

Vrijwaring

Wij hebben de grootst mogelijke zorg besteed aan de samenstelling van dit competentieprofiel. Desondanks accepteren wij geen aansprakelijkheid voor eventuele onjuistheden in de informatie, noch voor schade, overlast of ongemak dan wel andersoortige gevolgen die voortvloeien uit of samenhangen met het gebruik van de informatie.

Inleiding

In het kader van kwaliteitsverbetering en professionele ontwikkeling binnen de zorg voor mensen met het Syndroom van Korsakov is dit competentieprofiel ontwikkeld voor de Korsakovmedewerker. Dit profiel beoogt een eenduidige standaard te bieden voor de inzet en kwaliteit van zorgverlening in deze complexe zorgcontext.

Het ziektebeeld Korsakov vraagt specialistische ondersteuning van de medewerkers die directe zorg verlenen aan deze doelgroep. Een eerder competentieprofiel opgesteld in 2021 vormt de basis voor het hiernavolgende bijgewerkte profiel, waarbij nieuwere inzichten, werkwijzen en doorontwikkelingen verwerkt zijn. Bovendien is het profiel compacter beschreven, hetgeen de leesbaarheid en toepasbaarheid in de werkpraktijk ten goede dient te komen.

De beschrijving van rollen en competenties is vormgegeven volgens het CanMEDS-model, een internationaal erkend raamwerk voor competentiegericht opleiden en beoordelen. Dit model biedt een gestructureerd kader en is in deze context aangepast aan het vakgebied van de Korsakovmedewerker, aansluitend bij andere competentieprofielen binnen de Korsakovzorg. De zeven gehanteerde rollen zijn: Korsakovmedewerker, communicator, samenwerkingspartner, lerende en reflectieve professional, gezondheidsbevorderaar, organisator en professional en kwaliteitsbevorderaar.

Het profiel is ontwikkeld op basis van onderzoek naar andere competentieprofielen, wetenschappelijke inzichten t.a.v. de ontwikkeling hiervan en vanzelfsprekend vanuit een vertegenwoordiging vanuit het werkveld.

Beschrijving van rollen en competenties

Competenties zijn een combinatie van kennis, vaardigheid en houding die in het gedrag van de professional terug te zien zijn:

- **Kennis**, de competentie betreft vooral de kennis van de professional
- **Vaardigheid/houding**, de competentie betreft vooral de vaardigheid en/of de beroepshouding van de professional

Kernrol 1 Ik als Korsakovmedewerker

De basis van goede zorg en begeleiding is een Korsakovmedewerker die zorgvuldig aansluit op en afstemt met de Korsakovcliënt wat hij of zij nodig heeft. De Korsakovmedewerker kent de ins en outs van het zorgplan, het ziektebeeld en kan zodanig communiceren met de Korsakovcliënt dat dit bijdraagt aan een vertrouwensrelatie. Waarbij de client maximaal in eigen regie is over de besluitvormingen in zijn of haar leven en ondersteund wordt in het zelfmanagement.

Dit alles in een context waarbij ook de naasten en omgeving een belangrijke en wezenlijke rol vervullen waarbij de Korsakovmedewerker constructief aandacht heeft voor de verhoudingen.

Kennis

1. Ik heb kennis van het ontstaan van het ziektebeeld Syndroom van Korsakov
 - (i) Dit betreft kennis over de verschillende oorzaken die leiden tot dit ziektebeeld (alcoholmisbruik, complicaties bij een maagverkleining e.d.). En welke lichamelijke en neurologische processen hierbij horen
2. Ik weet welke stoornissen passen bij het Syndroom van Korsakov
 - (i) Het gaat om cognitieve en neuro-cognitieve stoornissen, zoals geheugenproblemen en executieve functiestoornissen
3. Ik ken de gevolgen van het ziektebeeld bij het Syndroom van Korsakov
 - (i) Gevolgen op het gebied van relaties, omgang met familie/vrienden, verloop van de ziekte e.d.
4. Ik heb kennis van psychiatrische aandoeningen bij het Syndroom van Korsakov
 - (i) Zoals depressie, persoonlijkheidsstoornissen en ontwikkelingsstoornissen zoals ADHD en ASS
5. Ik heb kennis over probleemgedrag bij Korsakovcliënten en kan dit signaleren in de individuele en/of groepssituatie
 - (i) Kennis over de meest voorkomende vormen van probleemgedrag bij Korsakov: apathie, ontremd gedrag, agitatie, agressie, verslavingsgedrag
6. Ik heb kennis over grensoverschrijdend gedrag bij Korsakovcliënten
 - (i) Kennis over uitingsvormen van opbouw van spanning, leidend tot grensoverschrijdend gedrag waarbij veiligheid in het gedrang komt van cliënt, medecliënten en/of jezelf; kennis van je eigen grenzen en waar, wanneer en hoe je anderen in kan zetten

7. Ik heb kennis van de inhoud en het belang van verschillende benaderingswijzen (zoals de Empathisch Directieve Benadering) voor Korsakovcliënten
 - (i) *Dit betekent dat ik de uitgangspunten ken: de presentiebenadering, het 5 C/K model en de theorie beschreven in het Empathisch Directief Benadering handboek*
8. Ik heb kennis over Foutloos Leren voor Korsakovcliënten
 - (i) *Als methode om de autonomie en zelfredzaamheid te bevorderen*

Vaardigheid/Houding

1. Ik kan het leefplan van een Korsakovcliënt uitvoeren, evalueren en zo nodig bijstellen
2. Ik ben in staat om een groep Korsakovcliënten structuur en begeleiding te geven
 - (i) *Gebaseerd op de uitgangspunten en de basishouding van bijvoorbeeld presentie en een benaderingswijze zoals de Empathisch Directieve Benadering*
3. Ik ben in staat om te gaan met probleemgedrag bij Korsakovcliënten en het sociale netwerk
 - (i) *Ik kan de-escalerend werken en omgaan met de meest voorkomende vormen van probleemgedrag*
4. Ik ben in staat om te gaan met grensoverschrijdend gedrag bij Korsakovcliënten en het sociale netwerk
 - (i) *Betekent bijvoorbeeld fysieke en verbale ongewenste uitingen van gedrag*
5. Ik ben op de hoogte van de sociale achtergrond en historie van de Korsakovcliënten
6. Ik kan een Korsakovcliënt (nieuwe) vaardigheden aanleren volgens de principes van Foutloos Leren
7. Ik kan begeleiding bieden in de palliatieve en terminale fase van een Korsakovcliënt
 - (i) *Specifiek rekening houdend met hogere pijngrens, beperkte sociale capaciteiten en andere medicatie passend bij dit ziektebeeld*
8. Ik kan omgaan met eventuele psychiatrische aandoeningen bij de Korsakovcliënt

Kernrol 2 Ik als communicator

De rol van de communicator gaat over de verzorgings- en begeleidingsrelatie van de Korsakovmedewerker met de Korsakovcliënt en eventueel betrokken naasten. De Korsakovmedewerker adviseert en ondersteunt in het aanbrengen van structuur en begeleiding, en is present in de omgang.

Kennis

1. Ik ken de presentiebenadering en het belang van present zijn in de omgang met de Korsakovcliënt

Vaardigheid/Houding

1. Ik werk vanuit presentie in de omgang, in de zorg en/of begeleiding van de Korsakovcliënten, en pas de Empathisch Directieve Benadering toe
2. Ik beheers gespreks- en observatietechnieken om te communiceren met Korsakovcliënten en diens naasten

Kernrol 3 Ik als samenwerkingspartner

De Korsakovmedewerker kent, ongeacht of de werksetting intra- en/of extramuraal georiënteerd is, allerlei samenwerkingspartners en -verbanden. Daarbij ligt het accent in de intramurale situatie meer op de dynamische processen binnen de groep, anderzijds is het, in de extramurale context, meer in verbinding en samenwerking met andere netwerkpartners, hulpverleners en naasten.

Kennis

1. Ik heb kennis van de groepsdynamische processen binnen een groep van cliënten met Korsakov

Vaardigheid/Houding

1. Ik herken de dynamische processen binnen de groep en kan daarop mijn handelen afstemmen
 - (i) *Ik kan de theorie en vaardigheden rondom probleemgedrag en de Empathisch Directieve Benadering op groepsniveau toepassen*
2. Ik houd het therapeutisch woon-/leefmilieu in stand en lever een actieve bijdrage aan het optimaliseren ervan
3. Ik kan naasten en familie begeleiden in de omgang met Korsakovcliënten
4. Ik neem actief deel aan het multidisciplinaire overleg
 - (i) *Overleg dat specifiek de behandeling en omgang behandelt waar je vanuit je eigen functie inbreng in hebt*

Kernrol 4 Ik als lerende en reflectieve professional

Als lerende en reflectieve professional blijft de Korsakovmedewerker bekwaam en kundig door scholing, leren van en met elkaar en reflectie. De Korsakovmedewerker is zich bewust van de eigen persoonlijkheid en houding en kan eigen handelen afstemmen op de behoefte van de Korsakovcliënt en diens gedrag.

Kennis

1. Ik ben op de hoogte van ontwikkelingen binnen de Korsakovzorg, ik hou mijn vakkennis bij en breid deze uit
 - (i) *Bijvoorbeeld door het bijwonen van aangeboden kennisbijeenkomsten, trainingen, workshops, vakgroepen etc. ondermeer door het Korsakov Kenniscentrum*
2. Ik weet wat reflecteren is en ken verschillende methoden waarmee je dat kunt doen

Vaardigheid/Houding

1. Ik maak ethische dilemma's bespreekbaar o.a. in gesprekken met collega's of door actief deel te nemen in een Moreel Beraad
 - (i) *Ethische dilemma's zijn situaties waarbij je moet kiezen tussen twee of meer belangen die met elkaar in strijd zijn, bijvoorbeeld enerzijds het geven van vrijheid aan Korsakovcliënten en tegelijkertijd hen willen beschermen om risico's te voorkomen*
2. Ik reflecteer op mijn eigen beroepsmatige handelen, houding, emotie en motivatie en kan toelichting geven op de wijze waarop ik dit doe

3. Ik evalueer mijn eigen functioneren en zet stappen om dit op peil te houden en te verbeteren
4. Ik geef mijn collega's feedback gericht op de zorg rondom de Korsakovcliënt en draag op deze wijze bij aan het continu op peil houden van de kwaliteit van zorg

Kernrol 5 Ik als gezondheidsbevorderaar

Als gezondheidsbevorderaar is de Korsakovmedewerker in staat om te signaleren en adequaat te interveniëren daar waar het om gezondheidszaken gaat. Door het ziektebeeld is er vaak sprake van ontremmingen en co-morbiditeit. En gaan psychische, fysieke en emotionele klachten en aandoeningen vaak samen. Het 'voorkomen van erger' is vaak relevant.

Kennis

1. Ik ben op de hoogte van het alcohol- en rookbeleid in onze organisatie

Vaardigheid/Houding

1. Ik kan craving (trek in alcohol en/of drugs) en andere verslavingsneigingen (o.a. hoarding -verzameldrang-) herkennen en Korsakovcliënten hierin begeleiden
2. Ik signaleer veranderingen in de gezondheidstoestand van een Korsakovcliënt en kan daarnaar handelen
 - (i) *Bij veranderingen kan ik de impact hiervan inschatten en de juiste acties hierop inzetten, zoals bijv. een collega/behandelaar hiervoor benaderen*
3. Ik kan adequaat inspelen op behoeften en vraagstukken op het vlak van seksualiteit en intimiteit en deze bespreekbaar maken met Korsakovcliënten

Kernrol 6 Ik als organisator

De invulling van de kernrol van organisator hangt sterk samen met de verschillende werksettings en -contexten. In basis betreft het het bijhouden van ontwikkelingen, inzetten en organiseren van verbeteringen m.b.v. technologische ontwikkelingen en het organiseren van de zorg zoals deze in het leefplan is vastgelegd.

Kennis

1. Ik weet hoe de Korsakovzorg binnen de eigen organisatie georganiseerd is
2. Ik heb kennis van technologische ontwikkelingen die toegepast kunnen worden bij Korsakovcliënten
 - (i) *Dit gaat om allerlei vormen van domotica, om de autonomie te bevorderen*

Vaardigheid/Houding

1. Ik sta open voor (technologische) innovaties die de zorg voor de Korsakovcliënt ten goede kunnen komen

Kernrol 7 Ik als professional en kwaliteitsbevorderaar

De Korsakovmedewerker geeft een zodanige invulling aan zijn/haar uitvoerende taken, dat de kwaliteit gewaarborgd is. Er wordt gewerkt volgens richtlijnen en zorgstandaarden en de medewerker kent zijn/haar verantwoordelijkheden en grenzen. Het handelen is erop gericht om zowel als individuele professional, als binnen het team, continu de kwaliteit van de zorg en begeleiding te borgen. Trots zijn op en plezier hebben in je vak is belangrijk!

Kennis

1. Ik ben op de hoogte van de juridische en wettelijke maatregelen specifiek van toepassing op Korsakovcliënten
(i) *Denk aan de Wet Zorg en Dwang, wilsonbekwaamheid, rechterlijke machtiging, Wet Verplichte GGZ*

Vaardigheid/Houding

1. Ik kan de wet- en regelgeving en juridische maatregelen, specifiek van toepassing op Korsakovcliënten, uitvoeren en hiernaar handelen
(i) *Denk aan de Wet Zorg en Dwang, wilsonbekwaamheid, rechterlijke machtiging, Wet Verplichte GGZ*
2. Ik ben in staat om de formele vertegenwoordiging (mentor, bewindvoering etc.) van de Korsakovcliënt te begeleiden
3. Ik draag samen met mijn collega's bij aan het consequent en in gezamenlijkheid implementeren, uitvoeren én borgen van interventies volgend uit zorg- en behandelplannen
4. Ik draag samen met mijn collega's bij aan een goede sfeer en samenwerking, in de wetenschap dat werken met mensen met het Syndroom van Korsakov extra beroep doet op goede onderlinge communicatie, gebaseerd op respect voor de Korsakovcliënt en elkaar

